

KURUMSAL KALİTE, EKONOMİK ÖZGÜRLÜKLER VE GELİR DAĞILIMI İLİŞKİSİ: MINT ÜLKELERİ ÖRNEĞİ*

Nuran Öztürk-Ofluoğlu¹ - Seyfettin Artan²- Cemalettin Kalaycı³

¹ORCID ID: orcid.org/0000-0003-3617-5139

²ORCID ID: orcid.org/0000-0003-4310-550X

³ORCID ID: orcid.org/0000-0002-7625-8767

Öz

1980 sonrası bilişim teknolojileri başta olmak üzere birçok alanda yaşanan gelişmeler küreselleşme, ekonomik özgürlük ve kurumsal kalite düzeyindeki artışları hızlandırmıştır. Ekonomik özgürlüklerin, küreselleşme eğilimlerinin ve kurumsal kalitenin artması ekonomik büyüme, enflasyon ve gelir dağılımı gibi temel ekonomik değişkenler üzerinde önemli etkiler meydana getirmektedir. Bu etkiler ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, etkilerin yönü konusunda tartışmalar mevcuttur. Özellikle küreselleşme, ekonomik özgürlükler ve kurumsal kalitedeki artışın gelir dağılımına etkisi konusunda araştırmacılar arasında bir konsensüse varılabilmemiş değildir. Bununla birlikte birçok ülkede küreselleşme, ekonomik özgürlük, kurumsal kalite, dışa açıklık ve demokrasi düzeyi arttıkça başlangıçta gelir eşitsizliğinin arttığı daha sonra ekonomik gelişmeyle birlikte gelir eşitsizliğinin azalma trendine girdiği görülmektedir. Çalışmada; kurumsal kalite, ekonomik özgürlükler, küreselleşme, dışa açıklık, demokrasi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir eşitsizliği üzerindeki etkileri 2000-2012 döneminde panel veri analiz yöntemi kullanılarak MINT ülkeleri için test edilmiştir. Elde edilen sonuçlar ülkelerin dış dünya ile ticari, ekonomik, politik ve sosyal entegrasyonundaki artışların, ülkelerin kurumsal yapılarındaki iyileşmelerin ve ülkedeki ekonomik özgürlük düzeyindeki artışların gelir eşitsizliğini azalttığını, buna karşılık demokrasi seviyesi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki artışların gelir dağılımı eşitsizliğini artırdığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Gelir Eşitsizliği, Kurumsal Kalite, Ekonomik Özgürlük, Panel Veri Analizi*

JEL Kodları: *D31, B25, C33*

* Bu çalışma, 20-22 Ekim 2016 tarihlerinde Türkiye Ekonomi Kurumu tarafından Bodrum'da düzenlenmiş olan Beşinci Uluslararası Ekonomi Konferansı'nda sunulan bildirinin yeniden gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş halidir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Beşikdüzü MYO, Trabzon-Türkiye.

E-posta: nozturn@ktu.edu.tr

² Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü Trabzon- Türkiye

E-posta: artan@ktu.edu.tr

³ Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Trabzon- Türkiye

E-posta: ckalayci@ktu.edu.tr

THE RELATIONSHIPS OF INSTITUTIONAL QUALITY, ECONOMIC FREEDOMS AND INCOME DISTRIBUTION: A CASE OF THE MINT COUNTRIES

Nuran Öztürk-Ofloğlu – Seyfettin Artan – Cemalettin Kalaycı

ABSTRACT

After 1980s, developments in many areas, especially in information technologies, have accelerated the increase in globalization, economic freedom and institutional quality. These increasing trends have important effects on basic economic variables such as economic growth, inflation and income distribution. These effects differ from country to country and there are debates about the direction of the effects. There has been no consensus among researchers on the impact of the increase in globalization, economic freedoms, and institutional quality on income distribution. Nevertheless, if globalization, economic freedom, institutional quality, openness and democracy levels increase in many countries, at the beginning income inequality increase, but later income inequality decrease after economic development. In this study; the effects of institutional quality, economic freedoms, globalization, openness, democracy and foreign direct investments on income inequality between 2000 and 2012 were analyzed for the MINT countries using panel data analysis. The obtained results demonstrated that the increase in the nations' commercial, economic, political and social integration with the outside world, improvements in the nations' organizational structures and degree of economic freedom diminish income inequality, whereas the rise in the level of democracy and foreign direct investments increases income inequality.

Keywords: *Income Inequality, Institutional Quality, Economic Freedom, Panel Data Analysis*

JEL: *D31, B25, C33*

GİRİŞ

Kişi başına düşen gelirin ülkelerin refah seviyesinin tartışmasız bir göstergesi olarak kabul edilebilmesi için gelir eşitsizliğinin oldukça düşük düzeyde olması gerekmektedir. Ekonomide en zengin kesim ile en fakir kesim arasındaki gelir eşitsizliğinin fazla olması durumunda, refah toplumun geneline yayılmadığından, refah seviyesi yüksek bir toplumdan bahsetmek mümkün olmamaktadır. Bu nedenle toplum refahı açısından gelir düzeyinin artırılması kadar gelir eşitsizliğinin azaltılması da oldukça önem arz etmektedir.

Gelir eşitsizliği, sermaye birikimi ve ekonomik büyümeye zarar verme, toplumsal huzuru bozma, siyasi istikrarı tehlikeye atma, yaşam süresinin ve eğitim seviyesinin düşmesi gibi toplumun genelini ilgilendiren ve ciddi sonuçları olan bir sorun olarak görülmektedir. Bu nedenle gelir eşitsizliğinin azaltılması çalışmaları oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmalar kapsamında gelir eşitsizliğinin belirleyicileri üzerinde durulmakta ve özellikle son dönemde ekonomik özgürlük, kurumsal kalite, küreselleşme, dışa açıklık ve demokrasi gibi unsurların gelir eşitsizliğine etkileri irdelenmektedir. Çünkü başta kurumsal kalite olmak üzere söz konusu unsurlardaki iyileşmelerin gelir eşitsizliğini azaltacağı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar, kurumsal kalite, ekonomik özgürlük, küreselleşme ve demokratikleşme düzeyleri yüksek olan ülkelerde gelir eşitsizliğinin diğer ülkelere nazaran nispeten daha düşük olduğunu göstermekte olup, bu düşüncüyü desteklemektedir.

Çalışmanın amacı, literatürdeki önemine binaen ve yukarıda yapılan açıklamalara paralel olarak, gelir eşitsizliğinin belirleyicilerini 2000-2012 döneminde Türkiye'nin de dahil olduğu MINT² ülkeleri için araştırmaktır. Bu amaçla çalışmada kurumsal kalite, ekonomik özgürlük, küreselleşme, demokrasi, dışa açıklık ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir dağılımı üzerindeki etkileri MINT ülkeleri için analiz edilmiştir.

Çalışma aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir. İkinci bölümde kurumsal kalite, ekonomik özgürlükler, küreselleşme ve gelir dağılımına ilişkin göstergeler gerek küresel gerekse MINT ülkeleri bağlamında analiz edilmiştir. Üçüncü bölümde, literatürde gelir dağılımını etkileyen faktörleri analiz eden çalışmalar özetlenmiştir. Çalışmada kullanılan veri setinin tanıtıldığı dördüncü bölümü ampirik bulguların tartışıldığı beşinci bölüm takip etmiştir. Altıncı bölümde çalışmanın genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

² MINT; Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye'nin baş harflerinden oluşmaktadır. MINT ülkeleri ifadesi, ilk kez 2013 yılı sonunda ekonomist Jim O'Neill tarafından kullanılmıştır. O'Neill sahip oldukları genç nüfus, hammadde kaynakları, enerji kaynakları ve Jeopolitik konumları nedeniyle MINT ülkelerini geleceğin yükselen ekonomileri olarak nitelendirmiştir.

1. EKONOMİK ÖZGÜRLÜKLER, KURUMSAL KALİTE, KÜRESELLEŞME VE GELİR DAĞILIMI

Ülkelerin ekonomik özgürlük, kurumsallaşma ve küreselleşme düzeylerini belirlemek için çeşitli endeksler hesaplanmaktadır. Bunlardan Fraser Enstitüsü tarafından hesaplanan dünya ekonomik özgürlük endeksi ülkelerin kurum ve politikalarının ekonomik özgürlükleri ne derece desteklediğini ölçmektedir. İsviçre KOF Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü tarafından geliştirilen KOF küreselleşme endeksi ise ülkelerin küreselleşme düzeyinin göstergesi olarak ele alınmaktadır. Diğer yandan ülkelerin ekonomik performansını önemli ölçüde etkilediği düşünülen kurumsal kaliteyi ölçmek oldukça zor olup, bu amaçla farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bu çalışmada kurumsal kalite endeksi PRS grup tarafından yayımlanan ICRG veri setinde yer alan bürokratik kalite, hukuk ve düzen ile yolsuzluk göstergelerinin ortalaması alınarak 0 ile 100 arasında değerler olacak şekilde oluşturulmuştur.

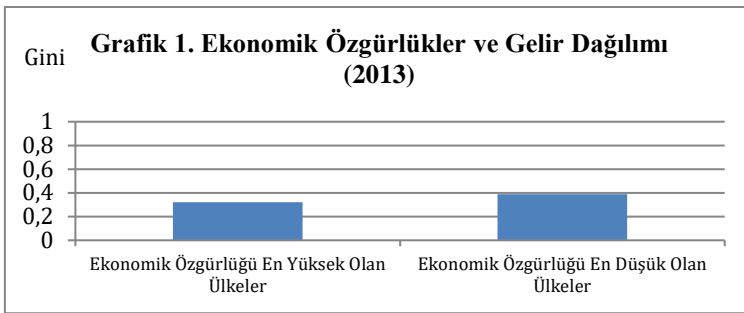
Tablo 1. Ekonomik Özgürlük, Kurumsal Kalite, KOF Endeksi ve Gini Katsayısı Açısından Ülkelerin Karşılaştırılması (2013)

Ekonomik Özgürlük		Kurumsal Kalite		KOF		Gini	
Hong Kong	8,97	Finlandiya	98,15	Hollanda	91,70	Norveç	22,96
Singapur	8,52	Danimarka	97,22	İrlanda	91,64	İsveç	23,30
Yeni Zelanda	8,19	Norveç	96,30	Belçika	90,51	Çek Cum.	24,32
İsviçre	8,16	İsveç	96,30	Avusturya	89,83	İzlanda	24,64
BAE	8,15	İzlanda	95,37	İsviçre	87,01	Slovenya	24,69
Mauritius	8,08	Yeni Zelanda	94,44	Singapur	86,93	Hollanda	25,19
Ürdün	7,93	Lüksemburg	94,44	Danimarka	86,44	Belçika	25,33
İrlanda	7,90	Hollanda	94,44	İsveç	85,92	Slovak Cum.	26,06
Kanada	7,89	Avusturya	91,67	Macaristan	85,78	Finlandiya	26,25
İngiltere	7,87	Kanada	91,67	Kanada	85,67	Ukrayna	26,54
Endonezya	7,01	Endonezya	50,00	Türkiye	69,95	Türkiye	40,00
Türkiye	6,92	Türkiye	50,00	Meksika	61,65	Endonezya	40,24
Meksika	6,79	Meksika	44,91	Endonezya	57,75	Nijerya	42,88
Nijerya	6,44	Nijerya	27,78	Nijerya	52,32	Meksika	44,50
Angola	5,37	Liberya	27,78	Çad	38,42	Guatemala	47,11
Zimbabve	5,33	Irak	27,31	Etiyopya	38,32	Ruanda	47,2
Orta Afrika C.	5,29	Mali	25,93	Türkmenistan	37,31	Paraguay	47,49
Cezayir	5,20	Togo	25,93	Kiribati	37,27	Kolombiya	47,71
Arjantin	5,20	Sudan	25,93	Tanzanya	36,08	Honduras	49,92
Suriye	5,19	Fildişi Sahili	23,15	Orta Afrika C.	35,90	Zimbabve	50,33
Çad	5,13	Venezuela	19,44	Myanmar	34,42	Çin	53,11
Libya	5,11	D. Kongo Cum	13,89	Sudan	34,13	Zambiya	56,95
Kongo Cum.	4,72	Haiti	13,89	Afganistan	32,92	Namibiya	58,38
Venezuela	3,23	Somali	8,33	Burundi	31,87	G. Afrika C.	58,76

Kaynak: Gwartney vd. (2015), ICRG(2013), KOF (2016), SWIID (2016)

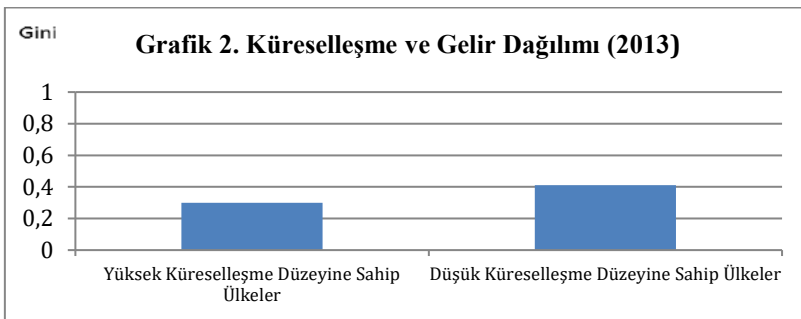
Tablo 1’de Ekonomik özgürlük, kurumsal kalite, KOF küreselleşme endeksi ve gini katsayısı açısından ülkelerin endeks değerleri dikkate alınarak karşılaştırılmalı olarak sunulmuştur. Tabloda yer alan her bir değişken için ülkeler en iyi durumda olandan en kötü durumunda olana doğru sıralanmıştır.

Tablo 1’de de görüleceği gibi ekonomik özgürlük, kurumsal kalite, küreselleşme düzeyi ve gelir eşitsizliği konusunda en iyi durumda olan ülkeler çoğunlukla Hollanda, Norveç, Finlandiya, İsviçre gibi Avrupa ülkeleridir. Ayrıca ekonomik özgürlükler, kurumsal kalite ve küreselleşme düzeyi yönünden iyi durumda olan ülkelerde nispeten gelir dağılımı adaletsizliğinin de daha az olduğu görülmektedir. Çalışmaya konu olan MINT ülkeleri ise bütün endeksler yönünden dünya sıralamasında orta sıralarda yer almakta olup, ekonomik özgürlükler ve kurumsal kalite bakımından Endonezya, küreselleşme ve gelir dağılımı yönünden ise Türkiye diğer üç ülkeye nazaran daha iyi durumdadır.

Kaynak: Fraser Institute ve SWIID verileri kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

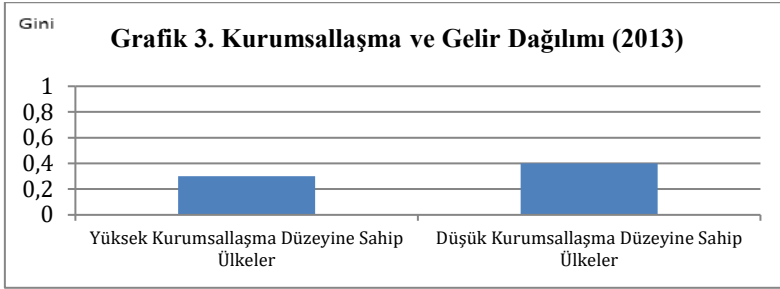
Grafik 1’de ekonomik özgürlükler ve gelir dağılımı ilişkisi yer almaktadır. Grafikten de görüleceği üzere Fraser Enstitüsünün yaptığı sıralamaya göre ekonomik özgürlüğü en yüksek olan ülkelerin ortalama gini katsayısı 0,32 iken, ekonomik özgürlüğü en düşük olan ülkelerin 0,39’dur. Dolayısıyla ekonomik özgürlüğü yüksek olan ülkelerde gelirin daha adil dağıldığı görülmektedir.

Kaynak: KOF, <http://globalization.kof.ethz.ch> ve SWIID verileri kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 2’de küreselleşme ve gelir dağılımı ilişkisi yer almaktadır. Grafiğe ilişkin hesaplama yapılırken küreselleşme düzeyini ölçmek için KOF endek-

si kullanılmış ve endeks değer 80'den büyük olan ülkeler yüksek küreselleşme düzeyine, endeks değer 50'den küçük olan ülkeler ise düşük küreselleşme düzeyine sahip ülkeler olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda iki grup halinde ele alınan ülkelerin ortalama gini katsayıları hesaplanmıştır. Grafikte görüldüğü gibi ortalama gini katsayısı, yüksek küreselleşme düzeyine sahip olan ülkelerde 0,30 iken, düşük küreselleşme düzeyine sahip olan ülkelerde 0,41'dir. Buradan hareketle yüksek küreselleşme düzeyine sahip olan ülkelerin düşük küreselleşme düzeyine sahip olan ülkelere kıyasla daha adil bir gelir dağılımına sahip olduğu söylenebilir.

Kaynak: ICRG ve SWIID verileri kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 3'te kurumsallaşma ve gelir dağılımı ilişkisi yer almaktadır. Kurumsallaşma düzeyi ülkelerin bürokratik kalite, kanun ve düzen ve yolsuzluk göstergelerinden hareketle hesaplanmıştır. Hesaplanan kurumsallaşma endeksinin değeri 80'den büyük olan ülkeler yüksek kurumsallaşma düzeyine sahip ülkeler, kurumsallaşma endeksi 40'tan küçük olan ülkeler ise düşük kurumsallaşma düzeyine sahip ülkeler olarak ele alınmıştır. Ortalama gini katsayısı yüksek kurumsallaşma düzeyine sahip olan ülkelerde 0,30 iken, düşük kurumsallaşma düzeyine sahip olan ülkelerde 0,40 olarak hesaplanmıştır. Grafikten de anlaşılacağı üzere yüksek kurumsallaşma düzeyine sahip olan ülkelerde gelir nispeten daha adil bir dağılım göstermiştir.

2. LİTERATÜR

Gelir dağılımının belirleyicileri ile ilgili literatür incelendiğinde doğrudan yabancı sermaye yatırımları, dışa açıklık, enflasyon gibi ekonomik değişkenlerin yanı sıra, özellikle son dönemlerde, küreselleşme, eğitim, demokrasi, mülkiyet hakları gibi kurumsal değişkenlerin de ele alındığı görülmektedir. Kurumsal kaliteyi ölçmek için ICRG, Freedom House, Polity veri tabanı ve BERI (Business Environmental Risk Intelligence) gibi çeşitli veri setleri kullanılmaktadır. Bu çalışmalardan Chong ve Calderon (2000) yatay kesit

analizi ile 70 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeyi ele alarak kurumsal kaliteyi ICRG ve BERI endeksleri ile ölçmüşlerdir. Elde edilen bulgulara göre iki değişken arasındaki ilişki düşük gelirli ülkelerde pozitif, yüksek gelirli ülkelerde ise negatiftir. Yani düşük gelirli ülkelerde kurumsal kalitede artış gelir eşitsizliğini azaltırken, yüksek gelirli ülkelerde artırmaktadır. Chong ve Gradstein (2007) ise 1984-2000 döneminde panel veri analiz yöntemini kullanarak 121 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeyi ele aldıkları çalışmalarında gelir eşitsizliği ve kurumsal kalite (hükümet istikrarı, yolsuzluk, hukuk ve düzen, demokratik hesap verebilirlik ve bürokratik kalite-ICRG) arasındaki nedensellik ilişkisini analiz etmişlerdir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, kurumsal kalitede meydana gelen artış gelir eşitsizliğini azaltırken, gelir eşitsizliğindeki artış zengin kesim lehine ayrıcalıklar sağlayarak kurumsal kaliteyi zayıflatmaktadır. Ayrıca gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırıldığında, gelişmiş ülkelerde kurumsal kalitede meydana gelen bir artışın gelir eşitsizliği üzerinde daha etkili olduğu ve iki değişken arasındaki nedenselliğin gelir eşitsizliğinden kurumsal kaliteye doğru daha kuvvetli olduğu tespit edilmiştir. Dünya Bankası ve ICRG alt endeksleri ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi araştıran Gradstein (2007) de çalışmasında, gelir eşitsizliği ile hükümet kalitesi, hukuk ve düzen ve yolsuzluk arasında güçlü bir ilişki tespit etmiştir. Dünya Bankası verilerinin kullanılması durumunda, ölçüm şekline bağlı olarak, gelir eşitsizliği ile hükümet kalitesi arasındaki korelasyon katsayıları -0.20 ile -0.45 arasında değişirken, ICRG verileri ile -0.44 olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı, elde ettiği bulgulara göre kurumsal göstergelerde meydana gelen iyileşmenin gelir eşitsizliğini azalttığı sonucuna ulaşmıştır.

Kurumsal kalitenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalardan bazıları ise kurumsal kaliteyi temsilen mülkiyet hakları değişkenini kullanmışlardır. Bu çalışmalardan Easaw ve Savoia (2009), yatay kesit ve panel veri analizi yöntemlerini kullandıkları çalışmada Afrika, Asya ve Latin Amerika bölgelerinden düşük ve orta gelirli gelişmekte olan ülkeleri ele almışlardır. Araştırmacılar, mülkiyet edinme gibi hakların azınlıkların politik ya da ekonomik kazanımlarını artırması veya koruması durumunda gelir dağılımını bozabileceğini belirtmektedirler. Elde edilen bulgulara göre de mülkiyet haklarının korunma düzeyinde meydana gelen artış gelir eşitsizliğini daha da artırmaktadır. Özellikle düşük gelirli ülkelerde bu durum daha yaygındır. Araştırmacılar, kurumsal yapının bu etkiyi dengelemek için güçlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Ayrıca, Sonin (2003) daha önceki çalışmalara benzer şekilde, mülkiyet hakkının devlet tarafından yetersiz korunması ve varlıklı kesim lehine yeniden düzenlenmesinin gelir eşitsizliğini artırdığı belirtmektedir. Araştırmacıya göre bu sonuç, refahın dü-

şük gelirli kesimden kaçırılarak yüksek gelirli kesime doğru yeniden dağılımı ile gerçekleştirilebilir.

Küreselleşmenin gelir eşitsizliği üzerindeki etkileri konusunda araştırmacılar arasında konsensüs bulunmamaktadır. Ayrıca çalışmalarda küreselleşmeyi temsilen KOF endeksinin yanı sıra doğrudan yabancı sermaye yatırımları (FDI), ihracat ya da dış ticaret hacmi gibi değişkenlerin kullanıldığı görülmektedir. Bergh ve Nilsson (2010) KOF alt endekslerini kullandıkları çalışmalarında, 1970-2005 döneminde gelir eşitsizliği ile küreselleşme ve ekonomik özgürlük arasındaki ilişkiyi test etmişlerdir. Ülkelerin gelir düzeylerine bağlı olarak farklı sonuçlar elde eden araştırmacılara göre sosyal küreselleşme, liberalleşme ve uluslararası ticaretin serbestleşmesi gelir eşitsizliğini artırmakta olup, bu etki az gelişmiş ülkelerde daha fazladır. Ayrıca araştırmacılar politik küreselleşmenin gelir eşitsizliğini artırmadığını tespit etmişlerdir. Atif vd. (2012)'nin 1990-2010 döneminde 68 gelişmekte olan ülke için panel veri yöntemi ile yaptıkları analize göre küreselleşme gelişmekte olan ülkelerde gelir eşitsizliğini artırmaktadır. Dreher ve Gaston (2007) 123 ülke için yaptıkları çalışmada küreselleşme ekonomik, politik ve sosyal açıdan ele almışlardır. Elde edilen sonuçlara göre küreselleşme gelir eşitsizliğini artırmakta olup, bu etki OECD ülkelerinde daha kuvvetlidir.

Küreselleşmeyi doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile ölçen Lee (2006), 14 Eski Avrupa Birliği ülkesi için yaptığı çalışmada FDI'nın gelir eşitsizliğini artırdığını ve dışa açıklığın ise gelir eşitsizliği üzerinde etkili olmadığını tespit etmiştir. Zang ve Zang (2010), Çin'de 28 eyaleti ve 1986-1998 dönemini kapsayan çalışmalarında küreselleşme göstergesi olarak dış ticaret ve FDI girişlerini almışlardır. Araştırmacıların elde ettikleri sonuçlara göre işgücü ve sermaye piyasasındaki bölünmeler bölgeler arası avantajları değiştirerek gelir eşitsizliğini artırmaktadır.

Gelir eşitsizliğinin bir diğer belirleyicisi ise ekonomik özgürlüktür. Bununla birlikte, az sayıdaki literatür, ele alınan dönemlerin ve analiz yöntemlerinin farklı olması nedeniyle, iki değişken arasındaki ilişkinin yönüyle ilgili kesin bir bilgi ortaya koymamaktadır. Ekonomik özgürlük gelir eşitsizliği ilişkisini ele alan çalışmalardan ilki Berggren (1999)'a aittir. Araştırmacı, 1975-1990 döneminde 17 ülke için yaptığı çalışmada ekonomik özgürlükte meydana gelen artışın gelir eşitsizliğini azalttığı bulgusunu elde etmiştir. Ayrıca, kısa dönemde ekonomik özgürlüğü artırmaya yönelik politikaların, gelirin zengin kesim lehine yeniden dağılımıyla, eşitsizliği artırmasına rağmen uzun dönemde ekonomik büyümede sağlanan artışla gelir dağılımında iyileşme görüleceği ifade edilmiştir. Yine Freaser Enstitüsü ekonomik özgürlük endeksini kullanan Scully (2002)'de gelişmiş ve gelişmekte olan 26 ülke için ekonomik özgürlük ile gelir eşitsizliği arasında negatif

ilişki tespit etmiştir. 1981-2004 döneminde ABD eyaletlerini ele aldıkları çalışmada panel hata düzeltme modeli çerçevesinde Granger nedensellik testi ile analizlerini gerçekleştiren Apergis vd. (2014), kısa ve uzun dönemde gelir eşitsizliği ve ekonomik özgürlük arasında iki yönlü ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre; uzun dönemde ekonomik özgürlük gelir eşitsizliğini azaltırken, gelirin yeniden dağılımını sağlayan politikalar nedeniyle, yüksek gelir eşitsizliği ekonomik özgürlüğü azaltmaktadır. Bergh ve Nilsson (2010) ise yalnızca analize dahil edilen en zengin ülkelerde bu ilişkinin pozitif olduğunu, ülkelerin tümü ele alındığında ise ekonomik özgürlük ve gelir eşitsizliği arasında ilişki olmadığını belirtmektedirler. Carter (2006) ve Perez-Moreno ve Angulo-Guerero (2016) ise ekonomik özgürlüğün gelir eşitsizliğini artırdığı bulgusunu elde eden diğer çalışmalardır.

İktisat yazını incelendiğinde gelir eşitsizliği FDI ilişkisini inceleyen çalışma sayısının oldukça fazla olduğu ve genellikle pozitif etkinin ön plana çıktığı görülmektedir. Tsai (1995), FDI ile gelir eşitsizliği arasında pozitif ve güçlü bir ilişki bulunduğunu ancak etkinin coğrafi farklılıklara göre değiştiğini belirtmektedir. Buna göre, FDI'nın gelir eşitsizliğini en fazla etkilediği ülkeler Güney Doğu Asya ülkeleridir. Ayrıca çalışmada gelişmiş ülkelerde de FDI'nın gelir eşitsizliğini bozucu etkisinin daha fazla olduğu ve az gelişmiş ülkelerde ekonomik gelişmişlik düzeyi, hükümetin rolü ve tarım sektörünün büyüklüğünün gelir eşitsizliğini etkileyen diğer önemli değişkenler olduğu belirtilmektedir. Velde (2003), Latin Amerika Ülkeleri için yaptığı çalışmasında FDI'nın ekonomi üzerindeki etkisinin, ülke ve politika farklılıkları nedeniyle değişkenlik arz ettiğini ve bütün çalışanların FDI'dan aynı şekilde fayda sağlamadıklarını, FDI'nın yetenekli çalışanları tercih ve teşvik ettiğini belirtmektedir.

Choi (2006), 1993-2002 döneminde 119 ülke ile ve Halmos (2011) orta gelirli Doğu-Avrupa ülkeleri için yaptıkları çalışmalarda FDI'da meydana gelen bir artışın gelir eşitsizliğini artırdığını belirtmektedirler. Choi (2006) ise FDI girişlerinden ziyade çıkışlarının eşitsizliği olumsuz yönde etkilediğini ifade etmektedir. Herzer ve Nunnenkamp (2011) Avrupa'da FDI'nın gelir eşitsizliği üzerinde etkisinin kısa dönemde pozitif, uzun dönemde ise negatif olduğunu belirtmektedirler. Lindert ve Williamson (2001), Velde ve Morrissey (2004), Franco ve Gerussi (2012), çalışmalarında FDI ile gelir eşitsizliği arasında önemli bir ilişki tespit edememişlerdir.

Dışa açıklık ve gelir eşitsizliği ilişkisinin ise genellikle negatif yönlü olduğu gözlenmektedir. Chakrabarti (2000), Reuveny ve Li (2003), Castro (2011) çalışmalarında dışa açıklığın gelir eşitsizliğini azalttığını belirtmektedirler. Ayrıca Reuveny ve Li demokrasinin gelir eşitsizliğini azaltırken, FDI girişlerini artırdığı yönünde bulgulara ulaşmıştır. Dinamik panel veri tekniğini kullanan Castro (2011) benzer şekilde demokrasinin FDI girişleri-

ni arttırdığını tespit etmiştir. Araştırmacıya göre iç etkinliğin sağlanmadığı ülkelerde ticaretin olumlu etkisi ortaya çıkmamakta ve FDI gelir dağılımını daha da bozmaktadır. Uzun dönemde ise FDI'nın gelir dağılımı üzerindeki olumsuz etkisi azalmaktadır. Babones ve Vonada (2009) ve çok sayıda dışa açıklık göstergesi kullanan Edwards (1997) geliştirmekte olan ülkeler için yaptıkları çalışmalarında dışa açıklık ile gelir eşitsizliği arasında bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir. Calderon ve Chong (2001) ise araştırmalarında elde ettikleri bulguların Heckscher-Ohlin teoremini ile örtüştüğünü, dışa açıklığın gelir eşitsizliğini artırdığını belirtmektedirler.

Demokrasi düzeyinde meydana gelen gelişmelerin gelir eşitsizliği üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalara ise son yıllarda oldukça sık rastlanmaktadır. Bu çalışmalarından ilki Acemoğlu ve Robinson (2000)'a aittir. Acemoğlu ve Robinson temel demokratik reformların yapıldığı dönemde gelir eşitsizliğinin maksimum düzeye olacağı düşüncesinin doğruluğunu test etmek amacıyla Britanya, Fransa, Almanya ve İsveç'te gelir eşitsizliğinin davranışını ele almışlardır. Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle, beklenildiği gibi ana politik reformların gerçekleştiği dönemde Kuznet Eğrisinin tepe noktasına ulaştığını yani gelir eşitsizliğinin en yüksek düzeye çıktığını, bu seviyeden sonra ise gelir eşitsizliğinde iyileşme gözlemlendiğini belirtmişlerdir.

Literatür incelendiğinde demokrasi-gelir eşitsizliğiyle ilgili olarak elde edilen sonuçlar üzerinde konsensüsün olmadığı görülmektedir. Chong (2001), 1960-1995 döneminde yatay kesit analizi kullanarak yaptığı araştırmada demokrasi ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkinin tekdüze olmadığını belirtmektedir. Dinamik panel veri modellerini kullanarak yaptığı analizde ise kesin biçimde Politik Kuznet Eğrisini desteklediğini ifade etmektedir. Buna göre; düşük gelirli ve gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu ülkelerde demokrasi seviyesi ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki pozitif, yüksek gelirli ve gelir eşitsizliğinin göreceli olarak daha düşük olduğu ülkelerde demokrasi ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki negatiftir. Gradstein vd. (2001), 1960-98 döneminde 126 ülke için yaptıkları çalışmada tüm ülkeler ele alındığında demokrasi ile gelir eşitsizliği arasında ilişki olmadığını belirtmektedirler. Ayrıca araştırmacılar, ülkeleri hakim dine göre ayırdıklarında Yahudi veya Hıristiyan ülkelerde demokrasi gelir eşitsizliğini azaltırken, Müslüman veya Konfüçyüsçü ülkelerde demokrasinin gelir eşitsizliği üzerinde etkili olmadığını tespit etmişlerdir. Lee (2005) ise çalışmasında demokrasi ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiye ilişkin farklı sonuçlar elde etmiştir. Ayrıca araştırmacı kurumsallaşmış bir demokrasinin ikinci bir tabaka ve elit sınıfı yaratabileceğini ifade etmektedir. Dreher ve Gaston (2007), Hamanaka (2008), daha yüksek demokrasinin gelir eşitsizliğini artırdığını, ancak bu sonucun teorik beklentilere uygun olmadığını belirtmektedirler. Muller

(1988), 55 ülke örneği için yaptığı analizde demokrasi ile gelir eşitsizliği arasında negatif ilişki tespit etmiştir. Ayrıca aynı çalışmada yeni demokratik sisteme geçen 33 ülke için yaptığı analizde ise ilişkinin zayıf olduğunu, bu nedenle demokrasinin gelir eşitsizliğini azaltması için uzun sürelerle uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Hewitt (1977), Bollen ve Jackman (1985), Houle (2009), ise demokrasi ve demokrasinin uygulanma süresi ile gelir eşitsizliği arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

3. VERİLER

Çalışmada kullanılan veriler ve alındığı kaynaklar ile beklenti işaretlerine ilişkin bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur. Buna göre modelin bağımlı değişkeni olan ve gelir dağılımındaki adaletsizliğin ölçütü olarak kullanılan Gini katsayısı değerleri Standart Dünya Gelir Eşitsizliği Veri Tabanı (SWIID)’ndan temin edilmiştir. Gini katsayısı 0 ile 100 arasında değerler alacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Değişkenler

Değişkenin Adı	Değişken Tanımlaması	Elde Edildiği Kaynak	Beklenen İşareti
gini	Gelir Dağılımı	SWIID	
open	Ticari dışa açıklık oranı	World Bank, WDI	+/-/?
kk	Kurumsal kalite	PRS, ICRG	-
kof	KOF Küreselleşme endeksi	KOF	-
ef	Ekonomik özgürlükler	Fraser Institute	-
dem	Demokrasi	Polity IV	+/-/?
fdi	Doğrudan yabancı sermaye yatırımları	UNCTADSTAT	+/-/?

Not: + ve- sırasıyla pozitif ve negatif yönlü ilişkiyi, ? ise ilişkinin belirsiz olduğu durumu göstermektedir.

Ticari dışa açıklık oranı (open), ülkelerin ihracat ve ithalatlarının toplamının gayri safi yurt içi hasılaya oranı şeklinde hesaplanmış olup veriler Dünya Bankası’nın WDI veri tabanından alınmıştır. Kurumsal kalite (kk) değişkeni, bürokratik kalite, hukuk ve düzen ve yolsuzluk göstergelerinin ortalaması alınarak oluşturulmuş olup, 0 ile 100 arasında değerler alacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Kurumsal kalite verileri PRS grup tarafından yayımlanan ICRG veri setinden alınmıştır. Ülkelerin küreselleşme düzeyleri (kof), İsviçre KOF Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü’nden Axel Dreher tarafından geliştirilen küreselleşme endeksinden temin edilmiştir. Ekonomik özgürlük (ef), Fraser Institute’den, demokrasi (dem) Polity IV demokrasi endeksinden alınmıştır. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları (fdi), doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gayri safi yurt içi hasıla içe-

risindeki payını göstermekte olup, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın veri tabanı UNCTADSTAT'tan temin edilmiştir.

4. EKONOMETRİK YÖNTEM VE BULGULAR

Çalışma MINT ülkelerinde 2000-2012 döneminde gelir dağılımını etkileyen faktörler sabit etkiler modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Analizde kullanılan model aşağıdaki gibidir;

$$l\text{gini}_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{lopen}_{it} + \alpha_2 \text{kk}_{it} + \alpha_3 \text{kof}_{it} + \alpha_4 \text{lef}_{it} + \alpha_5 \text{ldem}_{it} + \alpha_6 \text{fdi}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Yukarıdaki (1) numaralı denklemde L ilgili serinin logaritmasının alındığını, t zamanı, i ülkeleri ve ε_{it} normal dağıldığı varsayılan hata terimlerini göstermektedir.

Tablo 3. Tanımlayıcı Göstergeler

Değişkenler	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
gini	40.99	4.19	31.75 [Endonezya, 2000]	48.60 [Meksika, 2000]
open	55.85	8.64	42.65 [Nijerya, 2010]	81.81 [Nijerya, 2001]
kk	43.80	11.44	22.22 [Nijerya, 2002]	55.55 [Türkiye, 2004]
kof	58.00	6.22	47.27 [Nijerya, 2004]	70.10 [Türkiye, 2009]
ef	6.30	0.49	5.03 [Nijerya, 2001]	7.07 [Endonezya, 2011]
dem	6.96	1.75	4.00 [Nijerya, 2001]	9.00 [Türkiye, 2012]
fdi	1.84	1.25	-2.75 [Endonezya, 2000]	4.32 [Meksika, 2001]

Not: Parantez içi değerler ilgili istatistiğin ait olduğu ülkeyi ve yılı göstermektedir.

Çalışmada kullanılan değişkenlere ilişkin temel tanımlayıcı göstergeler Tablo 3'de sunulmuştur. Buna göre, MENA ülkelerinde gelir eşitsizliği katsayısı ortalaması 41 olup, 2000-2012 döneminde en düşük değerini Endonezya'da 2000 yılında en yüksek değerini ise 2000 yılında Meksika'da almıştır. Dışa açıklık, kurumsal kalite küreselleşme endeksi, ekonomik özgürlük ve demokrasi değişkenlerinin en düşük değerleri Nijerya'da elde edilirken, en yüksek değerler sırasıyla Nijerya, Türkiye ve Endonezya'da elde edilmiştir.

Çalışmada kullanılan değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisi anlamlılık düzeyleri ile birlikte Tablo 4’de sunulmuştur. Tablo 4’e göre, en yüksek pozitif ve anlamlı korelasyon katsayıları 0.80, 0,78 ve 0,68 olup sırasıyla demokrasi ve kurumsal kalite, küreselleşme ve kurumsal kalite, demokrasi ve küreselleşme değişkenleri arasında tespit edilmiştir.

Tablo 4. Korelasyon Matrisi

Değişkenler	lgini	lopen	lkk	lkof	lef	ldem	fdi
lgini	1.00						
lopen	-0.05 (0.678)	1.00					
lkk	-0.07 (0.597)	-0.39 (0.004)	1.00				
lkof	-0.01 (0.949)	-0.439 (0.001)	0.78 (0.000)	1.00			
lef	-0.05 (0.692)	-0.266 (0.056)	0.49 (0.000)	0.33 (0.013)	1.00		
ldem	-0.25 (0.065)	-0.310 (0.024)	0.80 (0.000)	0.68 (0.000)	0.53 (0.000)	1.00	
fdi	0.65 (0.000)	-0.149 (0.291)	0.07 (0.588)	0.17 (0.208)	0.26 (0.054)	-0.03 (0.786)	1.00

Not: Parantez içi değerler anlamlılık düzeylerini göstermektedir.

Çalışmada 2000-2012 döneminde kurumsal kalite, ekonomik özgürlükler, küreselleşme, dışa açıklık, demokrasi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir dağılımı üzerindeki etkileri MINT ülkeleri için sabit etkiler modeli kullanılarak tahmin edilmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 5’de sunulmuştur.

Ülkelerin dış dünya ile olan ticari entegrasyonunun bir göstergesi olarak kullanılan dışa açıklık değişkeni katsayısı negatif ve %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yani ülkelerin ticari dışa açıklık düzeyindeki artış gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. Bu sonuç, Chakrabarti (2000), Reuveny ve Li (2003), Castro (2011)’in bulguları ile paralellik arz etmektedir.

Bürokratik kalite, hukuk ve düzen ve yolsuzluk göstergelerinin ortalaması alınarak oluşturulan ve ülkenin kurumsal kalitesini ortaya koyan kurumsal kalite değişkeni beklentiler doğrultusunda negatif tespit edilmiş olup %1 seviyesinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Yani kurumsal kalitedeki artışlar gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır.

Ülkelerin küreselleşme düzeylerini gösteren kof değişkeni katsayısı negatif ve %5 seviyesinde anlamlı tespit edilmiştir. Buna göre, MINT ülkelerinde küreselleşme düzeyindeki artış gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. Ayrıca, kof değişkeni katsayısı diğer değişkenlerin katsayıları ile kıyaslandığında en yüksek değeri aldığı görülmektedir. Yani küreselleşme, analize konu olan faktörler içinde gelir dağılımı üzerindeki en fazla rol oynayan faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5. Panel Veri Analiz Sonuçları

Değişkenler	Katsayısı	t-istatistiği
lopen	-0.097 ^a	-2.992
lkk	-0.194 ^a	-4.389
lkof	-0.257 ^b	-1.905
lef	-0.167 ^c	-1.721
ldem	0.246 ^b	1.813
fdi	0.012 ^c	2.722
Sabit terim	4.231 ^a	9.636
R ² : 0.94	Hausman Test: 75.128 [0.000]	Gözlem Sayısı: 52
F İstatistiği: 78.81 [0.000]	D-W: 1.974	Ülke Sayısı: 4
	X ² Breusch-Pagan Test: 0.517 [0.623]	Dönem: 2000 – 2012

Not: a, b ve c ilgili katsayının sırası ile %1, %5 ve %10 düzeyinde anlamlı olduğunu göstermektedir. Köşeli parantez içi değerler anlamlılık düzeyini göstermektedir.

Ekonomik özgürlüklerin gelir dağılımı üzerindeki etkisi negatif ve %10 seviyesinde anlamlıdır. Küreselleşme ve dışa açıklık gibi ekonomik özgürlüklerdeki artış gelir eşitsizliğini azaltmaktadır.

Demokrasi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir dağılımı üzerindeki etkisi ise pozitif ve sırasıyla %5 ve %10 seviyesinde anlamlı tespit edilmiştir. Bu sonuç, MINT ülkelerinde demokrasi seviyesindeki ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki artışların gelir dağılımı eşitsizliğini arttırdığını ortaya koymaktadır.

SONUÇ

1980 sonrası bilişim teknolojileri başta olmak üzere bir çok alanda yaşanan gelişmeler küreselleşme, ekonomik özgürlük ve kurumsal kalite düzeyinde-

ki artışları hızlandırmıştır. Ekonomik özgürlüklerin, küreselleşme eğilimlerinin ve kurumsal kalitenin artması ekonomik büyüme, enflasyon ve gelir dağılımı gibi temel ekonomik değişkenler üzerinde önemli etkiler meydana getirmektedir. Bu etkiler ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, etkilerin yönü konusunda tartışmalar mevcuttur. Özellikle küreselleşme, ekonomik özgürlükler ve kurumsal kalitedeki artışın gelir dağılımına etkisi konusunda araştırmacılar arasında bir konsensüse varılabilmemiş değildir. Bununla birlikte bir çok ülkede küreselleşme, ekonomik özgürlük, kurumsal kalite, dışa açıklık ve demokrasi düzeyi artıkça başlangıçta gelir eşitsizliğinin arttığı daha sonra ekonomik gelişmeyle birlikte gelir eşitsizliğinin azalma trendine girdiği görülmektedir.

Çalışmada 2000-2012 döneminde kurumsal kalite, ekonomik özgürlükler, küreselleşme, dışa açıklık, demokrasi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir dağılımı üzerindeki etkileri MINT ülkeleri için analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, ülkelerin dış dünya ile ticari entegrasyonundaki artış, ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik küreselleşme düzeylerindeki yükselme gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. Kısaca dış dünya ile gerek ticari gerekse ekonomik, politik ve sosyal entegrasyonun artması MINT ülkelerinde gelir dağılımı eşitsizliğini azaltmaktadır. Buna ilave olarak, ülkelerin kurumsal yapılarındaki iyileşmeler, ülkedeki ekonomik özgürlük düzeyindeki artışlar gelir dağılımı eşitsizliğini azaltan diğer önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Bulgular, analiz edilen faktörler içerisinde gelir dağılımı eşitsizliğini azaltan en önemli faktörlerin küreselleşme ve kurumsal kalite olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, MINT ülkelerinde demokrasi düzeyi ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki artışlar gelir dağılımı eşitsizliğini arttırmaktadır.

Sonuç olarak, gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın tüm ülkeler için temel sorunlardan biri olan gelir dağılımı eşitsizliğinin azaltılabilmesi için politika uygulayıcıları; bir taraftan ülkenin dış dünya ile olan ekonomik, sosyal ve politik entegrasyon düzeyini arttıracak tedbirler alırken, öte yandan dış dünya ile entegrasyonun temel ayaklarından biri olan kurumsal kalite seviyesini arttıracak yapısal reformlara yönelmelidirler.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, D. ve Robinson, J. A. (2000). Why did the west extend the franchise? democracy, inequality, and growth in historical perspective. *The Quarterly Journal of Economics*, 115 (4), 1167-1199.
- Apergis, N., Dinçer, O. ve Payne, J. (2014), Economic Freedom and Income Inequality Revisited: Evidence from a Panel Error Correction Model. *Contemporary Economic Policy*, 32 (1), 67-75.

- Atif, S. M., Srivastav, M., Sauytbekova, M. ve Arachchige, U. K. (2012). Globalization and income inequality: A panel data analysis of 68 countries. MPRA Working Paper No.42385.
- Babones, S. J. ve Vonada, D. (2009). Trade globalization and national income inequality–Are they related?. *Journal of Sociology*, 45 (1), 5-30.
- Berggren, N. (1999). Economic freedom and equality: Friends or foes?. *Public Choice*, 100, 203-223.
- Bergh, A. ve Nilsson, T. (2010). Do liberalization and globalization increase income inequality?. *European Journal of Political Economy*, 26 (4), 488-505.
- Bollen, K. A. ve Jackman, R. W. (1985). Political democracy and the size distribution of income. *American Sociological Review*, 50 (4), 438-457.
- Calderon, C. ve Chong, A. (2001). External sector and income inequality in interdependent economies using a dynamic panel data approach. *Economics Letters*, 71, 225-231.
- Carter J. R. (2006). An Empirical Not on Economic freedom and income inequality. *Public Choice*, 130, 163-177.
- Castro, G. A. (2011). The Effect of trade and foreign direct investment on inequality: Do governance and macroeconomic stability matter?. *Economia Mexicana*, 20(1), 181-219.
- Chakrabarti, A. (2000). Does trade cause inequality?. *Journal of Economic Development*, 25 (2), 1-21.
- Choi, C. (2006). Does foreign direct investment affect domestic income inequality?. *Applied Economics Letters*, 13, 811–814.
- Chong, A. (2001). Inequality, democracy, and persistence: Is there a political kuznets curve?. Inter-American Development Bank Research Department Working Paper No.445.
- Chong, A. ve Calderon, C. (2000). Institutional quality and income distribution. *Economic Development and Cultural Change*, 48 (4), 761-786.
- Chong A. ve Gradstein M. (2007). Inequality and institutions. *Review of Economics and Statistics*, 89 (3), 454–465.
- Dreher, A. ve Gaston, N. (2007). Has globalization increased inequality. Globalization and Development Centre (GDC) Working Papers.
- Easaw, J. ve Savoia, A. (2009). Inequality in developing economies: The role of institutional development. *ecineq working papers* No: 121.
- Edwards, S. (1997). Trade policy, growth, and income distribution. *The American Economic Review*, 87 (2), 205-210.
- Franco, C. ve Gerussi, E. (2012). Trade, foreign direct investment (fdi) and income inequality: Empirical evidence from transition countries. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 22 (8), 1-30.

- Gradstein, M. (2007). Inequality, democracy and the protection of property rights. *The Economic Journal*, 117 (516), 252-269.
- Gradstein, M., Milanovic, B. ve Ying, Y. (2001). Democracy and income inequality an empirical analysis. World Bank Policy Research Working Papers No. 2561.
- Gwartney, J., Lawson, W. ve Hall, J. (2015). *Economic Freedom of the World*. 2015 Annual Report. Fraser Institute.
- Halmos, K. (2011). The effect of FDI, exports and GDP on income inequality in 15 Eastern European Countries. *Acta Polytechnica Hungarica*, 8 (1), 123-136.
- Hamanaka, S. (2008). Inequality and authoritarianism in the developing countries. MPRA Paper 16798. Erişim adresi <http://mpra.ub.uni-muenchen.de/16798/>
- Herzer, D. ve Nunnenkamp, P. (2011). FDI and income inequality: Evidence from Europe. Kiel Working Paper No.1675.
- Hewitt, C. (1977). The effect of political democracy and social democracy on equality in industrial societies: A cross-national comparison. *American Sociological Review*, 42 (3), 450-464.
- Houle, C. (2009). Inequality and democracy: Why inequality harms consolidation but does not affect democratization. *World Politics*, 61 (4), 589-622.
- ICRG (2013), International country risk guide (Uluslararası Ülke Risk Rehberi; Ekonomik ve Finansal Risk Servisi).
- KOF (2016, 25 Nisan). KOF index of globalization. Erişim adresi <http://globalization.kof.ethz.ch/>
- Lee, C. S. (2005). Income inequality, democracy, and public sector size. *American Sociological Review*, 70, 158-181.
- Lee, J. E. (2006). Inequality and globalization in Europe. *Journal of Policy Modeling*, 28 (7), 791-796.
- Lindert, P. H. ve Williamson J. G. (2001). Does Globalization make the world more equal?. NBER Working Papers No.8228.
- Muller, E. N. (1988). Democracy, economic development and income inequality. *American Sociological Review*, 53 (1), 50-68.
- Perez-Moreno A. ve Angulo-Guerero M. J. (2016). Does economic freedom increase income inequality? Evidence from the EU Countries. *Journal of Economic Policy Reform*, 1-21, Erişim adresi <http://dx.doi.org/10.1080/17487870.2015.1128832>
- Polity IV (2016). Polity IV Project: Political regime characteristics and transitions, 1800-2013. Erişim adresi <http://www.systemicpeace.org/polity/polity4.htm>

- Reuveny, R. ve Li, Q. (2003). Economic openness, democracy and income inequality: An empirical analysis. *Comparative Political Studies*, 36(5), 575-601.
- Scully G. W. (2002). Economic freedom, government policy and the trade-off between equity and economic growth. *Public Choice*, 113, 77-96.
- Sonin, K. (2003). Why the rich may favor poor protection of property rights. *Journal of Comparative Economics*, 31 (4), 715-731.
- SWIID (2016, 25 Nisan). The standardized world income inequality database. Erişim adresi <http://fsolt.org/swiid/>
- Tsai, P.L. (1995). Foreign direct investment and income inequality: Further evidence. *World Development*, 23 (3), 469-483.
- UNCTADSTAD (2016, 3 Temmuz). *United nations conference on trade and development*. Erişim adresi <http://unctadstat.unctad.org/wds/ReportFolders/reportFolders.aspx>
- Velde, D. W. ve Morrissey, O. (2004). Foreign direct investment, skills and wage inequality in East Asia. *Journal of the Asia Pacific Economy*, 9 (3), 348-369.
- Velde, D. W. (2003). *Foreign direct investment and income inequality in Latin America*. Overseas Development Institute No. 1298.
- Zang, X. ve Zang, K. H. (2010). How does globalization affect regional inequality within a developing country? Evidence from China. *The Journal of Development Studies*, 39 (4), 47-67.